

PREHLAD
VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY
za obdobie marec 2014
III. senát

Nálezy:

spisová značka	III. ÚS 351/2012
sudca spravodajca	Rudolf Tkáčik
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	15. januára 2014
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 19 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 17 ods. 1 a 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu.</p> <p>Ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh, ako aj zo súvisiaceho spisového materiálu zistil tieto pre posúdenie sťažnosti relevantné skutočnosti:</p> <p>Sťažovateľ sa spolu so žalobkyňou žalobou o ochranu osobnosti podanou okresnému súdu domáhali náhrady nemajetkovej ujmy proti žalovanému argumentujúc, že žalovaný svojím konaním v značnej miere znížil ich dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti, zasiahol nedovoleným spôsobom do ich súkromia a poškodil ich dobré meno.</p> <p>V žalobe sťažovateľ dôvodil, že žalovaný v jednom z vydávaných denníkov uverejnil článok s názvom „Kšefty s nenarodenými deťmi!“ s podtitulkom „Šokujúce obchody na Slovensku: 15-tisíc za mesiac tehotenstva, 300 tisíc za pôrod!“, kde mal uviesť, že žalobcovia sa pokúsili uskutočniť obchod s ešte nenarodeným dieťaťom, z ktorého obsahu tiež malo vyplynúť, že žalobcovia sa dopustili nezákonného konania, za ktoré nebudú sankciovaní, a k článku boli pripojené aj fotografie žalobcov.</p> <p>Sťažovateľ uviedol, že mal záujem stať sa biologickým otcom dieťaťa, ktoré z vážnych dôvodov nemôže splodiť bežným spôsobom, a uvedená finančná čiastka v článku nemala predstavovať „kúpnu cenu“ za dieťa, ale jej účelom bolo pokryť zvýšené náklady spojené s tehotenstvom a so starostlivosťou o dieťa po pôrode.</p> <p>Sťažovateľ tiež poukázal na to, že je štátnym občanom Spojených štátov amerických, kde sú obdobné postupy prípustné, ako aj na skutočnosť, že svoje zámery konzultoval s advokátom, na základe čoho nemal dôvod pochybovať, že jeho zámery nebudú odporovať ani právnemu poriadku Slovenskej republiky a ani dobrým mravom. Podľa vyjadrenia sťažovateľa žalobkyňa, ktorá je jeho nevlastnou sestrou, sa zúčastňovala všetkých stretnutí spolu s ním z dôvodu odstránenia komunikačnej bariéry, keď jeho znalosť slovenského jazyka bola dlhodobým pobytom v zahraničí oslabená. Sťažovateľ namietal, že žalovaný bez toho, aby si overil relevanciu informácií odvysielaných Slovenskou televíziou, tieto bez ďalšieho prevzal a uverejnil v zmienenom článku spolu s podobizňami žalobcov.</p> <p>Okresný súd rozsudkom zo 4. decembra 2008 predmetný návrh zamietol dôvodiac,</p>

	<p>že žalobcovia „neuniesli dôkazné bremeno dokazovania následku protiprávneho konania odporcu, ako i zníženia v značnej miere dôstojnosti navrhovateľov v 1./ a 2./ rade, ako i ich vážnosti v spoločnosti“.</p> <p>Krajský súd svojím rozsudkom z 2. júna 2011 prvostupňové rozhodnutie okresného súdu potvrdil argumentujúc, že obsah odvolania sťažovateľa kvalifikoval ako nespôsobilý spochybníť správnosť záverov okresného súdu a že súčasne v odvolacom konaní nezistil žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by mohli spochybníť správnosť skutkových a právnych záverov prvostupňového rozsudku, a ani vady konania majúce za následok vecnú nesprávnosť rozhodnutia.</p> <p>Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že prvostupňový súd náležite zistil skutkový stav, vec po právnej stránke správne posúdil a svoje rozhodnutie náležitým spôsobom odôvodnil, s ktorým sa aj krajský súd stotožnil.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom a paktom</p> <p>Ústavný súd už v minulosti viackrát judikoval, že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry ESLP. Tak to je aj v súvislosti s danou problematikou.</p> <p>Z hľadiska metodologického pri sťažnostiach týkajúcich sa porušenia práva na súkromie po uznaní, že ide o vec spadajúcu do pôsobnosti pojmu súkromný život, ESLP presúva svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru.</p> <p>Ako prvé nastupuje posúdenie kritéria legality (že k zásahu došlo na základe zákona), potom legitímnosti (že k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov vymedzených odsekom 2 čl. 8 dohovoru) a napokon proporcionality zásahu (že zásah bol v demokratickej spoločnosti nevyhnutný).</p> <p>Ak dôjde k zisteniu nesúladu so zákonom, potom sa už k posúdeniu ďalších dvoch podmienok nepristupuje a konštatuje sa porušenie čl. 8 dohovoru. Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do práva na súkromie vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, na jednej strane spoločenského záujmu, na druhej strane záujmu na ochrane práv jednotlivca na súkromie.</p> <p>Námietky prezentované sťažovateľom tak v súdnom konaní, ako aj v ústavnej sťažnosti obsahujú niekoľko argumentačných línií.</p> <p><u>V prvom rade</u> sťažovateľ poukazuje na porušenie požiadavky proporcionality v neprospech jeho práva na súkromie v súvislosti s uverejnenými fotografiami, ktoré podľa názoru sťažovateľa nemali povahu prínosu k diskusii o veci verejného záujmu. Sťažovateľ na tomto mieste konajúcim súdom, ktoré mali na túto otázku opačný názor, vytýka, že si svoju povinnosť náležitými dôvodmi identifikovať takýto verejný záujem na zverejnení fotografií sťažovateľa nespĺnili.</p> <p><u>V ďalšom bode</u> prezentuje sťažovateľ nesúhlas so stanoviskom konajúcich súdov, ktoré považovali podmienky na aplikáciu § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka v jeho prípade za splnené, kde sťažovateľ argumentuje, že článok, ktorý bol predmetom žaloby o ochranu osobnosti, nemal spravodajský charakter, a preto konanie odporcu nemohlo byť zákonnou licenciou poskytovanou citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka pokryté.</p> <p><u>Napokon</u> sťažovateľ formuluje aj námietku o svojoľnosti záveru konajúcich súdov, ktoré sa stotožnili s vyjadrením autora difamačného článku o nezákonnom konaní žalobcov.</p> <p>Sťažovateľ je toho názoru, že uvedené okruhy ním vznesených relevantných námietok neboli konajúcimi súdmi náležite zodpovedané. Úlohou ústavného súdu bolo preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či sa náležité posúdenie veci sťažovateľa v intenciách naznačeného metodologického postupu a prezentovaných kritérií odrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení rozhodnutia krajského súdu.</p> <p>Argumentačné ťažisko sťažnosti sťažovateľa je sústredené na otázku, či zverejnením fotografií sťažovateľa, ktoré boli súčasťou článku, nedošlo k neprípustnému zásahu do jeho práva na súkromie.</p> <p>Z okolností prípadu vyplýva, že žalovaný obrazové snímky sťažovateľa uverejnil bez toho, aby vopred disponoval súhlasom sťažovateľa na ich uverejnenie.</p>

Úlohou konajúcich súdov bolo preto preskúmať, či takéto použitie fotografií sťažovateľa zodpovedalo podmienkam zákonnej licencie v zmysle ustanovenia § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka a teda či posudzovaný článok a zverejnené fotografie, ktoré boli jeho súčasťou, spĺňali parametre spravodajského žánru.

Ako už bolo povedané, charakteristickým znakom spravodajskej fotografie je cieľ, ktorý fotografia sleduje, a tým je pohotové zobrazenie aktuálnej informácie výstižným a objektívnym spôsobom. Prvok aktuálnosti a bezprostrednosti je teda pri spravodajskej fotografii, resp. spravodajskom článku podstatný a na tento ako na signalizačné kritérium bolo potrebné sa pri posúdení kritéria legality zamerať.

Z obsahu rozhodnutí konajúcich súdov vyplýva, že postup žalovaného, ktorý zverejnil spolu s článkom fotografie sťažovateľa bez jeho privolenia, kvalifikovali súdy ako zákonný. Tomuto konštatovaniu predchádzal záver krajského súdu, podľa ktorého zverejnené fotografie sťažovateľa „*predstavovali integrálnu súčasť spravodajstva, a ako také spadajú do kategórie zákonnej licencie výslovne uvedenej v § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka, teda predstavujú výnimky zo zásady privolenia fyzickej osoby ku zverejneniu podobizne*“.

Sťažovateľ bol však opačného názoru a aj v uplatnenom odvolaní namietal, že žalovaný nemal právo zverejniť fotografie bez jeho predchádzajúceho súhlasu, pretože obsahom článku neboli aktuálne informácie, keďže článok žalovaného „*bol uverejnený viac ako mesiac po odvysielaní relácie v STV*“, ktorá ako prvá informovala o aktivitách sťažovateľa a z ktorej obsahu následne žalovaný pre svoj článok čerpal.

Posúdenie kritéria legality v sťažovateľovom prípade, teda zodpovedanie otázky, či postup žalovaného neprekročil zákonný rámec ustanovení § 12 Občianskeho zákonníka, predpokladalo vyriešenie otázky predbežnej, a sice, či mal článok, ktorý bol predmetom žaloby, ako aj fotografie, ktoré tvorili jeho súčasť, spravodajský charakter.

Ústavný súd vychádzajúc z obsahu odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu konštatuje, že stanovisko krajského súdu o posúdení zverejnených fotografií sťažovateľa ako integrálnej súčasť spravodajstva sa neopiera o žiadne odôvodnenie, v ktorom sa podľa názoru ústavného súdu mala objaviť minimálne odpoveď na odvolacie námietky sťažovateľa, v ktorých tento poukazoval na absenciu aspektu aktuálnosti posudzovaného článku. Identifikácia dôvodov, na základe ktorých zaradil krajský súd článok žalovaného medzi žaner spravodajský, tak v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu chýba.

Cieľom odôvodňujúcim legitimitu zásahu žalovaného do osobnostných práv sťažovateľa bol podľa záveru konajúcich súdov záujem verejnosti na informovaní o otázkach asistovanej reprodukcie a v tomto smere podniknutých špecifických aktivitách sťažovateľa.

Legitímny záujem na informovaní o okolnostiach prípadu sťažovateľa s touto témou súvisiaci súd zdôvodnil mimoriadnou etickou citlivosťou problematiky v povedomí verejnosti. Ústavný súd je toho názoru, že odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu (aj v spojitosti s príslušnou časťou odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia) v kontexte posudzovaného kritéria legitimacy poskytlo sťažovateľovi, aj keď stručnú, ale dostatočne zrozumiteľnú a náležitú odpoveď.

Poukazujúc na judikatúru ESEP kladúcu dôraz na prínos uverejneného fotografického materiálu k diskusi o otázkach verejného záujmu sťažovateľ dôvodil, že v jeho prípade záujem na uverejnení jeho fotografií kvantifikovateľný ako „*záujem nevyhnutný v demokratickej spoločnosti*“ neexistoval, a namietal, že konajúci súd, ktorý mal na túto otázku odlišný názor, si svoju povinnosť identifikovať verejný záujem na zverejnení jeho fotografií náležitými dôvodmi nesplnil.

Ústavný súd zdôrazňuje, že v súvislosti so zverejnenými fotografiami sťažovateľa bolo nevyhnutné okrem kritéria legality (otázka aplikovateľnosti § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka v sťažovateľovom prípade) posúdiť aj splnenie požiadavky proporcionality, teda náležitého vyváženia ochrany súkromia sťažovateľa oproti slobode prejavu, kde rozhodujúcim faktorom malo byť zodpovedanie otázky, či zverejnené fotografie prispeli do diskusie o verejnom záujme.

Pokiaľ bol krajský súd toho názoru, že zverejnenie fotografií sledovalo takýto legitímny cieľ, bolo jeho povinnosťou osvetliť vo svojom rozhodnutí podrobnosti a prezentovať úvahu, na základe ktorej súd k takémuto záveru dospel.

Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je však zrejmé, že krajský súd svoju povinnosť v uvedenom smere opomenul.

Posledná námietka sťažovateľa smerovala k obsahu zverejneného článku,

v ktorom malo byť prezentované nezákonné konanie sťažovateľa (a spolužalobkyne), vyjadrenia, ktoré kvalifikoval krajský súd ako chránené „hodnotiace úsudky (na podklade pravdivých faktov)“.

Je nepochybné, že zverejnenými fotografiami odkryl žalovaný identitu sťažovateľa. Vychádzajúc z aktuálnych trendov rozhodovacej činnosti ESLP je ústavný súd toho názoru, že pokiaľ sa autor článku rozhodol prezentovať otázku verejného záujmu, akou sú etické aspekty asistovanej reprodukcie a surogátneho materstva prostredníctvom ad personam kritiky, musel si byť vedomý, že sa vydal po „nebezpečnejšej ceste“, na ktorej je potrebné prezentovať tému opatrnjším spôsobom, ako keby zvolil kritiku ad rem.

Ďalším, nemenej dôležitým aspektom veci sťažovateľa, ktorý nemožno opomenúť, je skutočnosť, že posudzovaný článok bol uverejnený v denníku s celoštátnou pôsobnosťou (a podľa všetkého s vysokým nákladom), kde autor sťažovateľovi ako kritizovanému subjektu v postavení súkromnej osoby neposkytol možnosť vyjadriť sa.

Ústavný súd je toho názoru, že označené okolnosti nepochybne kládli zvýšené nároky na precíznosť spracovania témy a objektivitu zverejnených informácií.

Ako z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplýva, krajský súd obsah článku z hľadiska jeho obsahu kvalifikoval ako „hodnotiace úsudky (na podklade pravdivých faktov)“. Ústavný súd na tomto mieste zameral svoju pozornosť na pasáže tvoriace podľa názoru ústavného súdu podstatnú esenciu celého posudzovaného článku, a to: *«Do celého príbehu postupne vstupovali lekári, ktorí mali sprostredkovať ďalších „ochotných“ lekárov, falošné doklady a sfaľované dokumentáciu. Reportérka, ktorá v príbehu vystupovala ako zdravá matka trojročného syna, sa podľa papierov lekárov mala stať neplodnou, aby mohla poľahky a bez komplikácií podstúpiť zákrok v centre asistovanej reprodukcie. Napriek tomu, že obchod s ešte nenarodenými deťmi je na Slovensku protizákonný, s vysokou pravdepodobnosťou zaň v celej kauze nebude nikto potrestaný. Aj keď obľudný plán falošnému páru nevyšiel, spravodlivosti zrejme nakoniec unikne. „Jednoducho niečo také nie je možné postihnúť, keďže žiadna legislatíva, ktorá by také veci regulovala, u nás ani nejestvuje,“ dodáva D. P. z občianskeho združenia Bocian.»*

Nemožno si nevšimnúť, že autor článku na jednej strane prezentoval svoj hodnotiaci úsudok o „protizákonnom obchodovaní s ešte nenarodeným dieťaťom“, ktorého sa mal sťažovateľ dopustiť, na druhej strane použil „skutkové vyhlásenie“ tretej osoby o právnej nepostihnuteľnosti konaní obdobných konaniu sťažovateľa, ktoré tak s formulovaným hodnotiacim úsudkom nekorešponduje, ba práve naopak, mu odporuje.

Judikatúra ESLP spod ochrany čl. 10 dohovoru vyníma excesívne hodnotiace úsudky, ktoré nemajú „dostatočný skutkový základ“. Úlohou krajského súdu, ktorý sa so stanoviskom autora článku o „protizákonnom obchodovaní s ešte nenarodeným dieťaťom“ stotožnil, bolo vysporiadať sa s protirečením označenej pasáže, resp. vysvetliť primeraný skutkový základ poskytujúci prezentovanému hodnotiacemu úsudku dostatočnú oporu, a teda aj ochranu. Dôsledná analýza v intenciách uvedeného sa však v rozhodnutiach ani jedného z konajúcich súdov neobjavila.

Sumarizujúc jednotlivé uvedené závery ústavný súd konštatuje, že krajský súd vo svojom rozhodnutí nereagoval náležitou odpoveďou na všetky sťažovateľom nastolené námietky, majúce zároveň relevantný charakter. Na všetky podstatné otázky (v intenciách zaužívaného metodologického postupu a zásadných kritérií zohľadňovaných v tzv. difamačných sporoch), ktoré v okolnostiach prípadu sťažovateľa zodpovedané byť mali, nebola odpoveď zo strany krajského súdu poskytnutá.

Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1, na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti podľa čl. 19 ods. 1, na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 19 ods. 3 a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života a na nezasahovanie do výkonu tohto práva podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo nebyť vystavený svojvoľnému zasahovaniu do súkromného života ani útokom na svoju česť a povesť a na zákonnú ochranu proti takým zásahom alebo útokom

	<p>podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom a rozsudkom krajského súdu v namietanom konaní porušené boli.</p> <p><u>Rozsudok krajského súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</u></p> <p><u>Sťažovateľovi finančné zadosťučinenie nepriznáva.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05</p> <p>ESELP: Georgidias v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997, Annuaire, č. 303-B rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. decembra 1994, Von Hannover proti Nemecku z 24. júna 2004, sťažnosť č. 59320/00, Sanocki proti Poľsku zo 17. júla 2007, sťažnosť č. 28949/03 a Janowski proti Poľsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 25716/94, Jerusalem proti Rakúsku z 27. februára 2001, sťažnosť č. 26958/95 a Turhan proti Turecku z 19. mája 2005, sťažnosť č. 48176/99</p>

<p>spisová značka</p>	<p>III. ÚS 385/2012</p>
<p>súdca spravodajca</p>	<p>Rudolf Tkáčik</p>
<p>druh konania</p>	<p>čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>nález – v časti vyhovené – v časti nevyhovené</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>21. januára 2014</p>
<p>dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p>čl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka (obchodná spoločnosť- vydavateľka printového média bulvárneho typu) namietala porušenie označených práv rozsudkom krajského súdu.</p> <p>Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke sa žalobou podanou okresnému súdudomáhal žalobca svojho práva na ochranu osobnosti podľa ustanovení § 11 a nasledujúcich zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Okresný súd vydal vo veci sťažovateľky 14. septembra 2007 rozsudok, ktorým uložil sťažovateľke povinnosť uverejniť ospravedlnenie v špecifikovanom denníku a nahradiť žalobcovi nemajetkovú ujmu sumou 1 000 000 Sk (33 193,92 €).</p> <p>O odvolaní, ktorým sťažovateľka napadla predmetný rozsudok, rozhodol krajský súd namietaným rozhodnutím, ktorým prvostupňový rozsudok v časti výroku, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi, potvrdil a v časti výroku o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v sume 1 000 000 Sk (33 193,92 €) zrušil a vec vrátil krajskému súdu na nové konanie.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľky krajský súd namietaným rozsudkom v časti, v ktorej potvrdil výrok rozsudku prvostupňového súdu o povinnosti sťažovateľky uverejniť ospravedlnenie, porušil jej základné právo zaručené čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy a právo zaručené čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru.</p> <p>Sťažovateľka v kontexte svojho prípadu poukazuje na podstatne širšie hranice prípustnosti kritiky osôb verejného záujmu, ktoré sa spravidla vedome otvorene vystavujú podrobnému skúmaniu zo strany novinárov a širšej verejnosti, a sú tak povinné prejavovať väčšiu mieru tolerancie v prípade kritiky ich konania.</p> <p>Sťažovateľka formuluje rozsah novinárskej slobody zahŕňajúcej aj možnosť prehánania či provokácie a aj interpretovania faktov, pričom citujúc nález Ústavného súdu Českej republiky poukazuje na potrebu rešpektovania špecifik bežnej periodickej tlače určenej na informovanie najširšej verejnosti, ktorá v niektorých prípadoch môže pristúpiť k určitým zjednodušeniam, kde nemožno bez ďalšieho tvrdiť, že každé takéto zjednodušenie či skreslenie nutne vedie k zásahu do osobnostných práv dotknutých osôb, pretože len veľmi ťažko možno trvať na úplnej presnosti skutkových zistení, a preto významné musí byť podľa sťažovateľky to, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo skutočnosti.</p> <p>Sťažovateľka ako nekompatibilné s princípmi ochrany slobody prejavu hodnotí závery namietaného rozsudku krajského súdu, ktorý informácie o nervovom kolapse žalobcu uverejnené v špecifikovanom denníku v článkoch s názvom „Nervový kolaps!“ a „M. prežíva najťažšie chvíle vo svojom živote!“ kvalifikoval ako neprípustné hodnotiace úsudky a správanie žalobcu nepovažoval za neprípustné do takej miery, aby bolo možné</p>

	<p>výrazy v dotknutých článkoch použité hodnotiť ako primerané.</p> <p>Podľa sťažovateľky krajský súd na jednej strane informácie o nervovom kolapse žalobcu a o jeho zlom psychickom stave považoval za hodnotiace úsudky, u ktorých ako takých neprichádza do úvahy hodnotiť ich pravdivosť či nepravdivosť, no na strane druhej nevyvodil z toho tomu zodpovedajúce závery a rozhodol v rozpore s európskym štandardom ochrany slobody prejavu. Na tomto mieste sťažovateľka dôvodí, že označené informácie mali podľa jej názoru povahu hodnotenia relevantných faktov a boli primeraným hodnotením správania žalobcu, ktoré malo dostatočný faktický podklad a predstavovalo viac či menej voľnú interpretáciu v kontexte týchto faktov:</p> <p><i>«očakávané víťazstvo v prezidentských voľbách malo byť žalobcovým veľkolepým návratom do významnej politickej a ústavnej funkcie, namiesto toho išlo o jeho ďalšiu porážku,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -<i>politické pôsobenie žalobcu po porážke v parlamentných voľbách v roku 1998 bolo sprevádzané len politickými prehrami,</i> -<i>o žalobcovi je všeobecne známe, že problematcky znáša politické prehry (napríklad jeho „lúčenie“ v STV v roku 1998) a že sa nedokáže ovládať,</i> -<i>napriek jeho sľubu, že sa počas volebnej noci porozpráva s novinármi, objavil sa až ráno o 9.15 hod, pričom k svojej prehre sa „vyjadril“ čudným vypiskovaním,</i> -<i>odborník z oblasti psychiatrie sa vyjadril, že nie je prekvapujúce, ak zhoda všetkých nepriaznivých okolností žalobcu „položila“,</i> -<i>sa tak vyjadrili spolupracovníci žalobcu,</i> -<i>z výzoru žalobcu po volebnej noci,</i> -<i>z chovania žalobcu, ktorý, okrem známeho vypiskovania ako svojho „posolstva“ verejnosti, ešte aj odmietol podať víťazovi volieb ruku a zagratulovať mu.»</i> <p>Sťažovateľka dôvodí, že vzhľadom na kontext článkov, ako aj na všetky ďalšie uverejnené informácie je zrejmé, že použitý termín nervový kolaps, resp. vyjadrenia o zlom psychickom stave žalobcu nemali ambíciu hodnotiť jeho zdravotný stav, ale boli použité v tom zmysle, že <i>«(ľudovo povedané) žalobca stratil nervy, že na zodpovedajúcej úrovni nezvládol svoju volebnú porážku. Výroky boli teda laickým a obrazným zhodnotením správania žalobcu a vyjadrením skutočnosti, že nedokáže znášať prehry. Išlo do určitej miery o nadsážku. To potvrdzuje aj to, ako uvádza sám žalobca, že v článku použitý pojem „nervový kolaps“ medicína nepozná.»</i>. Ako podporný argument sťažovateľka uvádza, že články obsahovali dostatok informácií na to, aby si čitateľ sám urobil vlastný názor na správanie žalobcu.</p> <p>V ďalšej rovine sťažovateľka predostiera argumentáciu o charaktere informácií v článkoch obsiahnutých a s tým súvisiacim postavením žalobcu ako osoby verejného záujmu, ktorý ako zúčastnený kandidát prezidentských volieb, s ktorými obsah článkov súvisel, si musel byť vedomý toho, že aj vo fáze po uskutočnení volieb bude jeho správanie vystavené podrobnému skúmaniu a hodnoteniu zo strany novinárov a širokej verejnosti a ako politik patriaci do kategórie osôb, u ktorých je rozsah ochrany najužší, bude teda musieť prejavovať väčšiu mieru tolerancie.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľky výroky dotknutých článkov o nervovom kolapse žalobcu mali síce provokatívny charakter, išlo ale o vyjadrenie obrazné, ktoré vzhľadom na správanie žalobcu bolo absolútne priliehavé, práve jeho neprístojným správaním vyprovokované a ako také spadajúce do rozsahu novinárskej slobody poskytujúcej aj možnosť prehánania až provokácie.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocenčné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, inými slovami, bez možnosti vyslovenia porušenia práv sťažovateľa procesnoprávneho charakteru (podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemožno dospieť ani k záveru o porušení jeho základných práv hmotného charakteru.]</p> <p>Sťažovateľka námietku porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, príp. čl. 6 ods. 1 dohovoru explicitne v petite svojej sťažnosti neformulovala.</p> <p>Treba však povedať, že z hľadiska označenej judikatúry v prípade sťažovateľky ide o špecifickú situáciu, kde mali konajúce súdy, u ktorých bola ochrana práva na súkromie uplatnená, zásadne pozíciu potenciálneho primárneho (nie sekundárneho) porušiteľa základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ústavy</p>

a práva podľa čl. 10 dohovoru, (ako základného práva hmotného charakteru), keďže žiadny prechádzajúci potenciálny primárny porušiteľ základného práva podľa čl. 26 ústavy a práva podľa čl. 10 dohovoru neexistuje.

Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd postupoval v intenciách judikatúry ústavného súdu, ktorá na označené špecifikum reflektuje, a teda rozhodoval priamo o sťažovateľkou uplatnenej námietke porušenia základného práva podľa čl. 26 ústavy a práva podľa čl. 10 dohovoru.

Sloboda prejavu

Sloboda prejavu vo všetkých štátoch vybudovaných na demokratických princípoch predstavuje jeden zo základných pilierov demokracie a uplatňuje sa nielen voči informáciám a myšlienkam, ktoré sú prijímané priaznivo, resp. sú pokladané za neškodné či neutrálne, ale aj voči tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. To je dané požiadavkami pluralizmu, znášanlivosti a otvorenosti, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej spoločnosti.

Ako explicitne z obsahu limitačnej klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru vyplýva, ktokoľvek, kto vykonáva slobodu prejavu, má aj určité povinnosti a nesie určitú zodpovednosť, v rámci ktorých nesmie prekročiť isté hranice stanovené v záujme štátnej bezpečnosti, ochrany práv a slobôd iných a ostatných tu vymedzených relevantných sociálnych potrieb. Takto prezentované výnimky ohraničujúce slobodu prejavu si však vyžadujú úzku interpretáciu, kde potreba obmedzenia slobody prejavu musí byť preukázaná presvedčivým spôsobom, a to vzhľadom na význam tejto slobody garantujúcej ducha tolerancie demokratickej spoločnosti.

Sloboda prejavu v kolízii s právom na súkromie

Jadrom ochrany ľudských práv je vždy snaha o maximalizáciu hodnôt slobody, rovnosti a dôstojnosti jednotlivcov, ktoré predstavujú určité spojené nádoby, kde nie je možná ich absolutizácia, ale len rozumné vyvažovanie.

V tejto súvislosti ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd treba riešiť prostredníctvom ich spravodlivej rovnováhy. Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody.

Judikatúra ESLP, ktorú ústavný súd konštantne vo svojej rozhodovacej činnosti zohľadňuje a ktorá pokrýva prípady kolízie práva na ochranu súkromia s právom na slobodu prejavu, sa vyznačuje značnou rôznorodosťou, kde každý prípad je jedinečný, preto nie je možné vyvodiť z nej striktné všeobecné pravidlá, práve naopak, tieto prípady si vyžadujú náležité posúdenie skutkových okolností prípadu a následné starostlivé vyvážanie týchto vzájomne protichodných garancií.

Kritéria posúdenia miery ústavnej ochrany slobody prejavu pri kolízii s osobnostnými právami

I napriek rôznorodosti judikatúry existuje v oblasti difamačných sporov niekoľko základných orientačných kritérií, ktoré zvyknú byť zohľadňované pri riešení otázky ochrany osobnostných práv v strete so slobodou prejavu a ktorých systematickým posúdením možno uzavrieť, či bude daná prednosť ochrane slobody prejavu, alebo naopak, osobnostným právam. Medzi uvedené základné kritériá patria status osoby, do ktorej osobnostných práv bolo zasiahnuté, obsah a forma prejavu, status autora prejavu, úmysel, cieľ a motív autora prejavu.

1. Status osoby, do ktorej osobnostných práv bolo zasiahnuté

Najvšeobecnejšia klasifikácia osôb, do ktorých osobnostných práv malo byť výkonom slobody prejavu zasiahnuté, je ich rozdelenie na osoby verejné a osoby súkromné, teda radových občanov, ktorí nezastávajú žiadnu zvláštnu funkciu ani inú významnú spoločenskú rolu.

Osoby verejné možno ďalej rozčleniť na osoby verejne činné a osoby verejne známe. Kategória osôb verejne činných zahŕňa všetky osoby, ktoré sa nejakým spôsobom podieľajú na výkone verejnej moci (politici vrátane regionálnych politikov a kandidátov vo voľbách, sudcovia ako špecifická kategória, štátni úradníci, predstavitelia ozbrojených zložiek, iní verejní činitelia a pod.). Tieto osoby spravidla zastávajú volené či menované funkcie, výkon ktorých podlieha kontrole zo strany verejnej mienky ako často jedinej novej podobe neformálneho sankčného mechanizmu. Skupinou disponujúcou v tejto kategórii najužším ochranným filtrom sú politici. Vedľa skupiny osôb verejne činných je vymedzená skupina osôb verejne známych, u ktorých verejná známosť môže byť daná

tým, že vynikajú v určitých aktivitách, poprípade sa významne angažujú v určitých záležitostiach verejného záujmu (celebrity, členovia kráľovskej rodiny, u ktorých je však potrebné rozlišovať, či zastávajú nejakú oficiálnu funkciu, pretože pokiaľ áno, majú rovnaký status ako politici, významní podnikatelia, public figures by conduct – osoby, ktoré vstúpia do verejnej arény svojím konaním, napr. nejakým kontroverzným činom a následne sa k veci vyjadrujú v médiách).

Dôvody odlišného vymedzenia hraníc možných zásahov do osobnostných práv u verejných osôb možno vidieť jednak v skutočnosti, že vstupom do verejného priestoru musia tieto osoby preukázať vyššiu mieru tolerancie, teda strpieť vyššiu mieru záujmu o ich osobu, a jednak v tom, že vďaka tomuto svojmu postaveniu majú tieto osoby väčšie možnosti prístupu do médií, teda väčšie možnosti oponovať novej kritike, než je to u osôb súkromných.

2. Obsah a forma prejavu

Pri posudzovaní miery zásahu do osobnostných práv je vždy kľúčovým kritériom posúdenia nevyhnutnej miery ochrany slobody prejavu samotný obsah tohto prejavu. Z hľadiska tohto kritéria je potrebné zvažovať predovšetkým to, do akej miery sa prejav týka politických záležitostí, resp. záležitostí verejného záujmu („public interest“).

Tiež je relevantné, či je obsah prejavu formulovaný ako skutkové tvrdenie alebo ako hodnotiaci úsudok.

Čím viac sa difamačný prejav dotýka veci verejného záujmu, tým viac platí prezumpcia práva tento prejav realizovať; v tomto zmysle najsilnejšou prezumpciou ochrany disponujú politické prejavy, teda prejavy týkajúce sa správy vecí verejných. Ochrana politických prejavov úzko súvisí s jednou z funkcií slobody prejavu, ktorou je umožniť jednotlivcom čo najširšiu participáciu na moci a kontrolu moci.

Zdravá demokracia si vyžaduje, aby bola vládnuca moc vystavená podrobnému drobnému nielen zo strany zákonodarcu a súdov, ale aj zo strany verejnosti a médií, preto sa vládnuca moc musí zdržať prijímania reštriktívnych opatrení majúcich odradzujúci účinok na politickú debatu. Z uvedených dôvodov by mali vnútroštátne súdy čo najintenzívnejšiemu prieskumu podrobiť práve zásahy do prejavov namierených proti vláde a politikom.

Pri prejave majúcom charakter skutkových tvrdení sa posudzuje atribút pravdivosti či nepravdivosti, avšak pri prejave názorov (hodnotiacich úsudkoch) to z povahy veci možné nie je. EŠLP požiadavku preukázania pravdivosti hodnotiaceho úsudku kvalifikoval ako rozpornú s čl. 10 dohovoru, teda porušujúcu slobodu prejavu („existencia faktov môže byť dokázaná, ale pravdivosť hodnotiacich úsudkov preukázať nemožno“).

Kategorizácia výrokov na skutkové tvrdenia a hodnotiace úsudky predstavuje dva modelové atribúty, ktoré možno jednotlivým výrokom prisúdiť, pričom v hraničných a sporných prípadoch môže jeden výrok obsahovať tak atribút skutkového tvrdenia, ako aj atribút hodnotového súdu. Navyše, posudzovaný výrok musí byť vyhodnotený v širšom kontexte, a teda rozhodujúce bude celkové vyznenie dotknutého prejavu.

3. Status autora prejavu

Frekventovanou skupinou autorov difamačných prejavov či iných zásahov do práva na ochranu osobnosti sú novinári, resp. médiá. Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry zdôrazňuje nezastupiteľnú úlohu novinárov ako strážnych psov demokracie („public watchdog“), ktorí sa významne podieľajú na formovaní verejnej mienky a stimulácii verejnej debaty o otázkach verejného záujmu.

Z tohto stanoviska odvodzuje judikatúra EŠLP špecifickú ochranu tlače, kde pred hrozbou príliš rozsiahlych odškodnení v prípadoch možných omylov a z toho vyplývajúceho strachu informovať o kontroverzných prípadoch poskytuje periodickej tlači, resp. ostatným médiám privilégium určitej miery nepresnosti.

Požiadavka úplne presných skutkových tvrdení by totiž znamenala pre novinárov bremeno nesplniteľných nárokov, a preto sú v záujme zachovania slobody tlače akceptovateľné aj určité zjednodušenia, pričom smerodajné je, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo pravde.

4. Kritérium úmyslu, cieľa a motívu

Východiskom požiadavky posudzovať aj otázku cieľa, motivácie, precíznosti práce a dobrej viery novinára, resp. autora prejavu pri zverejnení difamačných výrokov či iných zásahov ako relevantného kritéria na vyváženú slobodu prejavu a ochrany

osobnostných práv je koncepcia „chilling effect“, teda zohľadnenie možného odradzujúceho účinku prípadných sankcií pre verejnú debatu pro futuro.

Čím viac sú na strane autora difamačného prejavu zreteľné snaha dopátrať sa pravdy, verifikovať údaje, resp. snaha vynaložiť potrebnú profesijnú precíznosť, tým viac bude potrebné zohľadniť váhu slobody prejavu, pretože na rozdiel od úmyselných difamácií je takéto konanie pre rozvoj demokracie prospešné aj za cenu zverejnenia určitých nepresností v niektorých prípadoch.

Uvedené štyri kritériá majú v difamačnej judikatúre relatívne pevné postavenie, čo však neznamená, že sa v sporoch o vyvažovanie slobody prejavu a osobnostných práv nezohľadňujú aj iné faktory. Vo väčšine prípadov zohráva významnú úlohu aj povaha média, resp. fóra, na ktorom bol prejav realizovaný. Vo všeobecnosti platí, že čím väčšiu publicitu má difamačný prejav, tým musí byť rozširovateľ opatrnejší, v hierarchii verejných informačných prostriedkov najväčší potenciál poškodiť dotknutú osobu majú audiovizuálne informačné prostriedky (televízia), hneď po nich nasledujú celoštátne periodiká s vysokým nákladom.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na slobodu prejavu zaručeného čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva na slobodu prejavu zaručeného čl. 10 ods. 1 dohovoru

Z hľadiska metodologického pri sťažnostiach týkajúcich sa namietaného porušenia čl. 10 dohovoru po uznaní, že ide o vec spadajúcu do pôsobnosti označeného článku, EŠLP presúva svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 10 dohovoru. Ako prvé nastupuje posúdenie kritéria legality (že k zásahu došlo na základe zákona), potom legitímnosti (že k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov vymedzených čl. 10 ods. 2 dohovoru) a napokon proporcionality zásahu, teda že zásah bol v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutný.

V posudzovanom prípade sťažovateľky došlo k obmedzeniu slobody prejavu na zákonom podklade, ktorý predstavujú ustanovenia § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, pričom toto obmedzenie sledovalo legitímny cieľ – ochranu práva na súkromie tretej osoby, resp. práva na ochranu jej osobnosti.

Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do slobody prejavu vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, v konkrétnom prípade sťažovateľky, na jednej strane garancie slobody prejavu, na druhej strane záujmu na ochrane práv jednotlivca na súkromie. Pri zodpovedaní otázky, či napadnutý zásah do slobody prejavu bol v demokratickej spoločnosti nevyhnutný, je potrebné vychádzať z toho, že adjektívum „nevyhnutný“ predpokladá existenciu „naliehavej sociálnej potreby“.

Sťažovateľka je toho názoru, že v jej prípade konajúci súd slobode prejavu „stanovil neprípustné reštriktívne hranice“. V rámci svojej argumentácie prezentovala sťažovateľka nesúhlas so závermi rozsudku krajského súdu, ktorý podľa vyjadrenia sťažovateľky na jednej strane kvalifikoval žalobcom napadnuté výroky ako hodnotiace úsudky, ktoré mali svoj skutkový základ, no na druhej strane hodnotil tieto výroky vo vzťahu k prezentovaným faktom ako neadekvátne a neprimerané.

Naopak, sťažovateľka považovala v článkoch uverejnené výroky za nevybočujúce z medzí prípustnej kritiky odvolávajúcej sa pritom na prezentovaný skutkový základ vrátane kontroverznej mediálnej prezentácie žalobcu v minulosti, ďalej na privilégium novinárov preháňať, provokovať, a teda zveličovať, a v neposlednom rade aj na status žalobcu – aktívneho politika zaťaženého väčším bremenom tolerancie voči verejnej kritike.

Z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a jeho konformnosti s dohovorom bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či bol zásah do slobody prejavu sťažovateľky primeraný, teda či zodpovedal zmienenej požiadavke proporcionality, inými slovami, či konajúci súd náležite zohľadnil a vyvážil v intenciách zmienенých orientačných kritérií všetky relevantné okolnosti prípadu sťažovateľky a konflikt slobody prejavu sťažovateľky s osobnostnými právami žalobcu rozhodol v duchu požiadavky spravodlivej rovnováhy.

Je nesporné, že v čase uverejnenia dotknutých článkov bol žalobca poslancom parlamentu, predsedom politickej strany a súčasne neúspešným kandidátom prezidentských volieb, ktoré boli témou označených článkov, a teda musel zniesť v súlade so stabilizovanou judikatúrou v porovnaní s inými osobami vyššiu mieru kritiky.

Na túto skutočnosť krajský súd formálne reflektoval, keď v odôvodnení rozsudku prezentoval postavenie žalobcu ako politika patriaceho ku kategórii „public figures par excellence“, pre ktorú platia širšie limity prijateľnej kritiky. Paradoxne však krajský súd okolnosť statusu žalobcu pri vyvažovaní presunul skôr na opačnú stranu a zohľadnil ju v neprospech sťažovateľky. V rozsudku totiž položil dôraz na potenciálny negatívny dopad difamačného prejavu na ďalšiu politickú aktivitu žalobcu.

V súvislosti s posúdením kritériá obsahu prejavu ústavný súd poukazuje na kľúčové poslanie tlače, ktorým je predovšetkým vyhľadávanie a rozširovanie informácií a myšlienok o otázkach verejného záujmu, kde je nespochybniteľným právom verejnosti takéto informácie dostať. K takýmto otázkam verejného záujmu patria v prvom rade informácie súvisiace s činnosťou štátnej moci, ako aj osôb, ktoré ju reprezentujú, teda osôb pôsobiacich vo verejnom živote. Tieto otázky „môžu a majú byť verejne posudzované“. Legitímnu tému verejného záujmu nepochybne tvoria aj informácie o osobách politikov, ktoré sa týkajú spôsobu ich vystupovania na verejnosti a štýlu ich komunikácie, pretože poskytujú verejnosti možnosť odhaliť osobnostný profil politických vodcov, a vytvorí si tak názor na ich personálne kvality.

Ako už bolo povedané, žalobca v materiálnej dobe bol politikom a súčasne kandidátom vykonaných prezidentských volieb, predstavoval teda potenciálny terč prísnej verejnej kontroly jeho osobnej spôsobilosti obstarávať veci verejné, ktorá nepochybne zahŕňa aj overenie spôsobilosti profesionálneho vystupovania na verejnosti odrážajúcu popri zárukách odbornosti aj záruky primeraných duševných dispozícií politika.

Odobrat' sťažovateľke právo „špekulovať“ o „nervovej labilite“ politika, pokiaľ mala na takéto hodnotiace úvahy postačujúce fakty, by bolo v zjavnom rozpore s eminentnou úlohou, ktorú médiá a novinári v právnom štáte plnia. Na tomto mieste ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že v otvorenej demokratickej spoločnosti majú nárok na ochranu nielen informácie a myšlienky neutrálneho rázu, ale aj tie, ktoré urážajú, šokujú, či znepokojujú.

Krajský súd, i keď súhlasil so sťažovateľkou, že dotknuté výroky v článku obsiahnuté predstavovali hodnotiace úsudky autorky prejavu, považoval použité výrazy za neprimerané, poškodzujúce dobrú povesť žalobcu.

Judikatúra ústavného súdu si aj v uvedenom smere osvojila prístup ESLEP, ktorý hodnotiacim úsudkom, u ktorých ich subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, poskytuje ochranu, pokiaľ tieto vychádzajú z dostatočného faktického základu.

Hodnotiace úsudky prezentované v článku sa opierali o objektívne existujúce fakty (nepodanie ruky víťazovi volieb, odmietnutie komunikácie s novinármi, „popískovanie si“, výzor žalobcu po volebnej noci – strhaná tvár, nervózne správanie, červené oči; kontroverzné mediálne vystupovanie žalobcu v minulosti), čo nespochybňuje ani krajský súd.

Ústavný súd je toho názoru, že autorka článku zachovala primeranú opatrnosť a vysvetlila dostatočne podklady pre svoje domnienky o žalobcovej indispozícii prijat' na zodpovedajúcej úrovni volebnú porážku.

Novinárska sloboda zahŕňa možnosť uchýliť sa aj k určitému stupňu zjednodušenia, prehánania a dokonca provokácie. V tomto smere ústavný súd poukazuje na úlohu titulku ako pútača používaného v printových médiách (zvlášť ak ide o médium bulvárneho typu, ako je tomu v prípade sťažovateľky), vo svojej judikatúre ustálil akceptovateľnosť titulkov obsahujúcich expresívnejšie, provokujúce či zveličujúce vyjadrovacie prostriedky.

Namietané články obsahovali titulok provokačného nádychu („Nervový kolaps“) a zveličujúce výroky („zlý psychický stav“), tieto však boli prezentované s náležitým vyvážením, keďže samotný obsah článkov prezentoval dostatok informácií tvoriacich reálny faktický základ, prostredníctvom ktorého mal čitateľ možnosť vytvoríť si „vlastný čitateľský úsudok“ na správanie žalobcu, a to je jeden z podstatných faktorov, ktorý bolo potrebné zohľadniť. Ústavný súd sa dokonca domnieva, že hranice akceptovateľnej kritiky vo svojom konkrétnom prípade rozšíril samotný žalobca, a to svojím postojom, keď zvolil rozhodne neštandardný spôsob a odmietol mediálnu konfrontáciu s výsledkami volieb.

Relevantným aspektom prípadu sťažovateľky je aj identifikácia miesta uverejnenia posudzovaného článku. Vo všeobecnosti sa s okolnosťou hromadnej distribúcie informácie spája nárok na vyššiu mieru ochrany osobnostných práv. Posudzovaný článok bol uverejnený v denniku s celoštátnou pôsobnosťou

(a podľa všetkého s vysokým nákladom). V danom prípade v intenciách judikatúry ústavného súdu je potrebné vnímať kritérium miesta distribúcie v spojení s kritériom statusu autora prejavu.

Pokiaľ je autorom prejavu novinár, tak ako to je v prípade sťažovateľky, tak jeho privilegované postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta zaznenia prejavu. Rovnako silným neutralizačným faktorom je aj okolnosť statusu žalobcu, ktorý ako aktívny politik v inkriminovanej dobe v porovnaní s bežnými súkromnými osobami disponoval širokými možnosťami realizovať svoju mediálnu obhajobu voči prednesenej kritike.

Hodnotiace úsudky obsiahnuté v inkriminovaných článkoch boli prezentované v priebehu živej politickej diskusie, keď mali médiá širokú slobodu sprostredkovať verejnosti prežívanie výsledkov volieb zo strany zúčastnených kandidátov, či už úspešných alebo neúspešných. S ohľadom na úlohu novinárov poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa verejného života, aj keď tieto urážajú, šokujú či znepokojujú, ústavný súd konštatuje, že v článkoch použité expresívnejšie a zveličujúce výrazy, v kontexte obsahu článku, resp. konkrétnych faktov tu uvedených, neprekročili hranice akceptovateľnej kritiky. Navyše, žalobca ako prominentný politik bol povinný zniesť bremeno mediálnej kritiky a prejavíť voči nej väčšiu mieru tolerance.

Ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie konajúcich súdov sa neopieralo o akceptovateľné vyhodnotenie relevantných skutočností, a preto zásah do sťažovateľkinej slobody prejavu nebol v demokratickej spoločnosti nevyhnutný. Ústavný súd preto dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a právo zaručené čl. 10 ods. 1 dohovoru porušené boli

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 4 ústavy a práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru

Zmyslom ústavy a dohovoru je garantovať práva, ktoré nie sú iba teoretické či iluzórne, ale ktoré sú praktické a efektívne, a tento princíp je potrebné rešpektovať aj pri posudzovaní zásahov do práva na slobodu prejavu, ktoré však nie je právom absolútnym. Ako už bolo uvedené, obsah čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru predstavuje základnú limitačnú klauzulu podmienok, pri splnení ktorých je možné slobodu prejavu obmedziť.

Ústava v čl. 26 ods. 4 obmedzenie slobody prejavu viaže na splnenie dvoch podmienok – formálnej a materiálnej. Formálnou podmienkou je obmedzenie slobody prejavu právnym predpisom s právnou silou zákona a materiálnoú podmienkou sú taxatívne uvedené opatrenia, ktoré však musia vykazovať znak nevyhnutnosti.

Obdobne podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru zásahy do práva na slobodu prejavu sú v súlade s týmto článkom, iba ak sú: (i) stanovené zákonom, (ii) nevyhnutné v demokratickej spoločnosti a (iii) v záujme taxatívne určených zvláštnych cieľov. Dohovor i ústava vyžadujú kumulatívne splnenie týchto podmienok, pričom chránia nielen samotnú podstatu myšlienok a informácií, ale tiež spôsob, ktorým sú vyjadrené.

Inými slovami, každá z týchto noriem je dôležitým kritériálnym nástrojom na posúdenie zásahu do slobody prejavu (legality a legitímnosti), zároveň však aj interpretačným pravidlom (nevyhnutnosť zásahu pre dosiahnutie taxatívne určeného účelu či cieľa). Na druhej strane čl. 26 ods. 4 ústavy ani čl. 10 ods. 2 dohovoru primárne negarantujú individuálne práva osôb. Normatívny obsah týchto článkov predurčuje ich priamu aplikáciu skôr v inom type konania pred ústavným súdom (konanie o súlade právnych predpisov s ústavou, resp. s dohovorom).

Ústavný súd súc si vedomý toho, že vo viacerých jeho doterajších rozhodnutiach v obdobných veciach došlo k vysloveniu porušenia aj čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru v spojení s čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, resp. s čl. 10 ods. 1 dohovoru, v snahe poukázať na uvedený rozdielny charakter týchto článkov, pričom v konkrétnych okolnostiach prípadu ani nezistil priamu vecnú súvislosť posudzovaného rozsudku krajského súdu s nimi, v tejto časti sťažnosti nevyhovol (4. bod výroku nálezu).

Zároveň ústavný súd zdôrazňuje, že tento právny názor sa nijakým spôsobom nedotkol oprávnených záujmov sťažovateľky, pretože vyslovením porušenia jej práv v rozsahu 1. bodu výroku nálezu a zrušením napadnutého rozhodnutia krajského súdu jej bola poskytnutá plnohodnotná ochrana pred zásahom do jej práv a slobôd.

Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na slobodu prejavu

	<p><u>podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom krajského súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Rozsudok krajského súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</u> <u>Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľky n e v y h o v u j e.</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Odlišné stanovisko sudcu JUDr. Eubomíra Dobříka, PhD.</u></p> <p>Nesúhlasím s výrokmi citovaného rozhodnutia ani s dôvodmi, ktoré sú jeho súčasťou.</p> <p>Tieto dôvody vychádzajú zo všeobecne deklarovanej judikatúry, majú však na zreteli, že aktívnym získavaním a prezentáciou sa posilňuje právo na slobodu prejavu (na informáciu), a tým sa posilní demokracia ako celok, čo vychádza z predpokladu, že informácia (sloboda prejavu) slúži na podporu kontroly verejnosti, najmä činnosti orgánov verejnej moci, a to vrátane ich personálneho substrátu predstavovaného politikmi. Uvedomujem si, že tento konkrétny prípad sa týka bývalého premiéra, a tak možno tvrdiť, že kontrola takýchto osôb musí byť zvýšená, a to mnohokrát oproti iným osobám. Moje odlišné stanovisko nemá byť literárnou esejou, ale má poukázať vo všeobecnosti na všetky sťažnosti médií, ktoré Ústavný súd Slovenskej republiky prejednáva. Tieto majú rovnaké právne problémové výroky, ktoré nie sú v súlade s proklamovanými odôvodneniami. Prvý okruh problémov sa dotýka vzťahu slobody prejavu vôle a práva na súkromie. Ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach zdôrazňuje, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd treba riešiť prostredníctvom spravodlivej rovnováhy (PL. ÚS 6/04, PL. ÚS 22/06 a iné), aby pri uplatňovaní jedného práva nedochádzalo k neprimeraným obmedzeniam, či dokonca k popretiu iného práva. K takémuto popretiu účelu obmedzení dochádza.</p> <p>Tu vidím jasné porušenie rovnováhy, ktorá vybočuje z rámca „rovnosti subjektov“. Média najmä svojimi zvolenými prostriedkami, a to či už personálnymi alebo technickými, predstavujú narušenie tejto rovnováhy tak, že najmä fyzická osoba je len hračkou na vlne, ktorú proti nej použijú a ktorá pre obyčajného občana (nie politika) môže mať fatálne následky na jeho zdravotnom stave a rodinnom a sociálnom postavení. Jednoducho povedané, nerovnováha medzi slobodou prejavu a právom na súkromie narušuje rovnováhu zásahu do základných práv a slobôd najmä fyzických osôb. Tento zásah nie je ničím vyvážený. Druhý, ešte závažnejší problém pre demokraciu predstavuje použitie získaných informácií. Tieto sa používajú nie na ochranu verejnosti (strážny pes demokracie), ale pre účely dosiahnutia čo najväčšieho zisku najmä bulvárnej tlače. Senzácie sa uverejňujú na čelných titulkoch a následné ospravedlnenia na zadných neaktuálnych miestach.</p> <p>Časť médií nenakladá so zistenými (získanými) informáciami v prospech verejného blaha, t. j. poskytnúť informáciu, ale správa sa ako ich vlastník, ktorý ich náležite zhmoťňuje vo forme zisku vo vlastnej podnikateľskej činnosti. K týmto úvahám ma viedli zistenia, ktoré boli publikované po udalostiach súvisiacich so zistením informácií o bulvárnej tlači vo Veľkej Británii, a praktiky, ktoré sú známe aj v našom mediálnom a podnikateľskom prostredí.</p> <p>Som toho názoru, že kritériá úmyslu, ciele a motív získavania informácie sa značne odlišujú od ideálneho stavu, ktorý je proklamovaný, a smerujú k podnikateľskej činnosti, ktorej hlavným a jediným hnacím motorom je náklad toho-ktorého média, a teda dosiahnutie jeho najväčšieho zisku.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: II. ÚS 78/05, I. ÚS 310/08, I. ÚS 471/2012, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 448/2012, III. ÚS 42/09, PL. ÚS 22/06, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07, PL. ÚS 7/96, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 340/09, IV. ÚS 284/2012</p> <p>Ústavný súd Českej republiky: I. ÚS 453/03</p> <p>ESELP: Handyside proti Spojenému kráľovstvu zo 7. decembra 1976, sťažnosť č. 5493/72, Sener proti Turecku z 18. júla 2000, sťažnosť č. 26680/95; Lombardo a ďalší proti Malte z 24. apríla 2007, sťažnosť č. 7333/06, Castells proti Španielsku z 23. apríla 1992, sťažnosť č. 11798/85, Piermont proti Francúzsku z 20. marca 1995, sťažnosť č. 15773/89 a Ceylan proti Turecku z 8. júla 1999, sťažnosť č. 23556/94, prípad Cumpānā a Māzare proti Rumunsku, rozsudok ESELP zo 17. decembra 2004, sťažnosť č. 33348/96, Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francúzsku, rozsudok ESELP z 22. októbra 2007, sťažnosť č. 21279/02 a č. 36448/02, Jeruzalem proti Rakúsku z 27. februára 2001, sťažnosť č. 26958/95; Dyuldin a Kislov proti Rusku z 31. júla 2007, sťažnosť č. 25968/02</p>

spisová značka	III. ÚS 517/2013
sudca spravodajca	Ján Auxt
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	4. februára 2014
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka (obec s 303 obyvateľmi, ktorá sa dlhodobo nachádza v zložitej finančnej situácii) namietala porušenie označených práv uznesením krajského súdu.</p> <p>Podstata námietok sťažovateľky spočíva v jej nesúhlase s právnym názorom krajského súdu, že nedostatok poučenia v súlade s § 114 ods. 3 OSP spočívajúceho v neuvedení tohto ustanovenia v uznesení okresného súdu z 21. novembra 2012, doručeného odporkyni 7. decembra 2012, je vadou konania, ktorou sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a že dopustenie sa tejto vady konania neumožňovalo vydanie rozsudku pre zmeškanie. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu sťažovateľka namietala súčasne aj prekročenie prieskumného oprávnenia odvolacieho súdu vyplývajúceho z platnej procesnoprávnej úpravy.</p> <p>Ústavný súd skúmajúc dôvody, ktoré viedli krajský súd k vydaniu napadnutého uznesenia, preskúmal obsah spisu okresného súdu, ktorý si na tento účelom vyžiadal, a zistil, že po podaní žaloby 10. októbra 2012 vydal okresný súd 19. októbra 2012 predbežné opatrenie, ktoré doručoval právnemu zástupcovi sťažovateľky a odporkyni do vlastných rúk a odporkyni súčasne doručoval aj návrh na začatie konania s prílohami.</p> <p>Zásielka doručovaná odporkyni bola vrátená okresnému súdu so správou poštového doručovateľa, že odporkyňa je v mieste doručovania neznáma. Návrh na začatie konania bol spolu s predbežným opatrením doručovaný odporkyni ešte raz zásielkou expedovanou z okresného súdu 18. decembra 2012, avšak po jej neprevzatí v odbernej lehote bola táto zásielka 10. januára 2013 vrátená okresnému súdu.</p> <p>Medzitým okresný súd 21. novembra 2012 vydal uznesenie, prvým bodom výrokovvej časti ktorého odporcovi uložil, aby „v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia sa k veci písomne vyjadril a aby v prípade, ak nárok uplatnený v návrhu v celom rozsahu neuzná, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil k vyjadreniu listiny, na ktoré sa odvoláva, označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Ak odporca bez vážneho dôvodu nesplní túto uloženú povinnosť, môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b O. s. p. Ustanovenia § 153b ods. 1 2 písm. a) a c) sa nepoužijú.“</p> <p>Ďalšími bodmi výrokovvej časti tohto uznesenia okresný súd odporkyňu vyzval na vyjadrenie sa k možnosti rozhodnúť vo veci bez nariadenia pojednávania, poučil ju o povinnosti označenia dôkazov podľa § 114 ods. 2 a § 120 ods. 2 a 4 OSP, taktiež o možnostiach namietat miestnu nepríslušnosť súdu, žiadať priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, žiadať o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci a o možnosti doručovať písomnosti súdu elektronickými prostriedkami.</p> <p>Uvedené uznesenie okresného súdu bolo doručené odporkyni do vlastných rúk 7. decembra 2012 spolu s poučením o doručovaní písomností podľa § 49 OSP a pripojenou výzvou. Po uplynutí 15-dňovej lehoty na vyjadrenie sa odporkyne k návrhu okresný súd oznámením z 24. januára 2013 vyveseným toho istého dňa na úradnej tabuli súdu oznámil, že v právnej veci sťažovateľky a odporkyne bude 1. februára 2013 o 9.00 h v pojednávacej miestnosti č. dverí 107 okresného súdu „bez nariadenia pojednávania v zmysle § 115a) O. s. p. v súlade s § 156 ods. 3 O. s. p., verejne vyhlásený“ rozsudok vo veci samej.</p> <p>Zo zápisnice o verejnom vyhlásení rozsudku z 1. februára 2013 vyplýva, že v danej veci bol okresným súdom vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, ktorým okresný súd zaviazal odporkyňu „zaplatiť navrhovateľovi 61 163,98 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 25. 08. 2012 až do zaplatenia a nahradiť mu trovy právneho zastúpenia vo výške 1 107,36 Eur na účet právneho zástupcu navrhovateľa vedený v Tatra banke a. s... to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia“, a vo zvyšnej</p>

	<p>časti návrh zamietol. Rozsudok bol doručený odporkyni 21. februára 2013, ktorá proti nemu podaním zo 7. marca 2013 podala včasné odvolanie.</p> <p>Po predložení veci krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní proti rozsudku pre zmeškanie rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozsudok okresného súdu z 1. februára 2013 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Pri vydaní napadnutého uznesenia považoval krajský súd za právne relevantné, že okresný súd v uznesení neuviedol ustanovenie § 114 ods. 3 OSP pri uložení povinnosti odporkyni vyjadriť sa k veci, a v prípade, ak uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, uviesť vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Tým nemali byť splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 114 ods. 5 OSP.</p> <p>Podľa § 114 ods. 3 OSP ak to povaha veci alebo okolnosti prípadu vyžadujú, môže súd s výnimkou vecí podľa § 120 ods. 2 a § 153b ods. 5 uložiť odporcovi uznesením, aby sa k veci písomne vyjadril, a v prípade, že uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny, na ktoré sa odvoláva, a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Na podanie vyjadrenia určí súd lehotu. Ak má odporca bydlisko v cudzine, môže mu súd aj vo veciach uvedených v § 120 ods. 2 uložiť uznesením, aby sa k veci písomne vyjadril.</p> <p>Podľa § 114 ods. 5 OSP ak odporca bez vážneho dôvodu nesplní povinnosť uloženú uznesením vydaným podľa odseku 3, môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b; o tomto následku musí byť odporca poučený. Ustanovenia § 153b ods. 1 a ods. 2 písm. a) a c) sa nepoužívajú.</p> <p>Ústavný súd dôsledne analyzujúc znenie vyššie uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nenachádza v týchto ustanoveniach určenie takej povinnosti, ktorá by od súdu vydávajúceho uznesenie podľa čl. 114 ods. 3 OSP okrem jasného vymedzenia povinností vyplývajúcich odporcovi z tohto uznesenia vyžadovala aj explicitné uvedenie označenia tohto ustanovenia v texte výroku uznesenia.</p> <p>Ako podmienku, za ktorej môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie § 114 ods. 5 OSP, len vyžaduje, aby bol odporca o následku prípadného nespĺnenia povinnosti uloženej uznesením vydaným podľa § 114 ods. 3 OSP poučený.</p> <p>V danom prípade sa tak aj skutočne stalo, keď v druhej vete prvého bodu výrokovej časti uznesenia nadväzujúcej na uloženie povinnosti vyjadriť sa k návrhu v zmysle § 114 ods. 3 OSP okresný súd uviedol: „<i>Ak odporca bez vážneho dôvodu nesplní túto uloženú povinnosť, môže súd bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b O. s. p. Ustanovenie § 153b ods. 1, 2 písm. a) a c) sa nepoužívajú.</i>“ Z predloženého spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že označené uznesenie bolo žalovanej obchodnej spoločnosti riadne v súlade s § 114 ods. 4 OSP doručené do vlastných rúk.</p> <p>S prihliadnutím na uvedené je ústavný súd nútený konštatovať, že výklad podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 114 ods. 3 a 5 OSP, aký v danom prípade zvolil krajský súd, nezodpovedá ústavne konformnému výkladu právnych predpisov a z ústavného hľadiska je neutržateľný.</p> <p>V žiadnom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku totiž nie je ustanovená povinnosť, aby v uznesení vydanom podľa § 114 ods. 3 OSP muselo byť uvedené aj označenie tohto ustanovenia.</p> <p>Vyžadovanie zákonom nepredpokladaných a svojou povahou formalistických požiadaviek na obsah uznesení okresného súdu, ktoré podľa záveru krajského súdu uvedeného v napadnutom uznesení mali mať dokonca za následok odňatie možnosti konať pred súdom, vedie v konečnom dôsledku k zmareniu prístupu k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nie sú obhájiteľné.</p> <p>Zákonom ustanovená možnosť vydania meritórneho rozhodnutia v osobitnom druhu skráteného konania spočívajúceho vo vydaní rozsudku pre zmeškanie bez nariadenia pojednávania v prípadoch, keď žalovaná strana nenamieta (nerozporuje) žalobcom tvrdený skutkový stav ani oprávnenosť ním uplatneného práva, sleduje rýchle nastolenie stavu právnej istoty vo vzťahoch medzi účastníkmi konania pri zachovaní procesných oprávnení účastníkov konania, čo je v súlade s obsahom základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.</p> <p>Z uvedených dôvodov nie je podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie založené na ústavne súladnej racionálnej právnej argumentácii a ústavný súd ho hodnotí</p>

	<p>ako arbitrárne, nemajúce oporu v aplikovaných právnych normách a svojimi účinkami ako porušujúce obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd vyslovil porušenie označených práv zaručených ústavou, resp. dohovorom, tak ako to vyplýva z prvého bodu výrokovej časti tohto rozhodnutia. Riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti ústavný súd už nepovažoval za vhodné ani účelné zaoberať sa ďalšími sťažovateľkou namietanými sťažnostnými dôvodmi, keďže tie, na základe ktorých ústavný súd rozhodol (arbitrážny výklad podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie), boli dostačujúce na vyslovenie porušenia označených práv a na zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením krajského súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Uznesenie krajského súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: PL. ÚS 3/09, PL. ÚS 95/2011, I. ÚS 76/2011, I. ÚS 314/2011</p>

Nálezy- priet'ahy v konaní:

<p>spisová značka</p>	<p>III. ÚS 338/2013</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Rudolf Tkáčik</p>
<p>druh konania</p>	<p>čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>nález –vyhovené</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>15. januára 2014</p>
<p>dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p>čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ namietal porušenie označených práv v konaní na okresnom súde o zaplatenie peňažnej sumy, ktoré začalo v roku 2005.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>1. Základnými kritériami pre hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodnutie o veci. Okresný súd v označenom konaní materiálne rozsudzoval spor o výšku nájomného. Podľa názoru ústavného súdu predmet konania nevyvolával žiadnu právnu náročnosť veci.</p> <p>Rovnaký záver platí aj vo vzťahu ku skutkovej stránke sporu. V procese ustáľovania skutkového stavu potrebného na rozhodnutie vo veci samej nevyvstali žiadne prekážky determinujúce náročnosť dokazovania. Dosvedčuje to napokon i z vyžiadaného súdneho spisu preukázaná skutočnosť, že na rozhodnutie vo veci postačovalo jedno pojednávanie (17. apríla 2013).</p> <p>2. Pri posudzovaní druhého kritéria hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní dospel po preskúmaní vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ nijako zásadne neprispel k predĺženiu žalovaného konania.</p> <p>Ústavný súd zhodne s okresným súdom zistil, že na výzvu doručenú sťažovateľovi v júní 2009 tento nezareagoval v súdom určenej desaťdňovej lehote, ale na základe následnej urgencie až v septembri 2009. Vzhľadom na celkovú dĺžku posudzovaného konania, ako aj na ojedinelosť popísanej nesúčinnosti sťažovateľa považuje ústavný súd príspevok uvedeného omeškania k predĺženiu konania za nepatrný.</p> <p>3. Postup okresného súdu ako tretie kritérium pri posúdení porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zhodnotil ústavný súd ako postup, ktorý vykazoval zbytočné priet'ahy.</p> <p>Ústavný súd zhrňujúco konštatuje, že na konaní trvajúcim viac ako osem rokov sa bezdôvodná procesná pasivita konajúceho súdu podieľa v rozsahu štyroch rokov a jedenástich mesiacov.</p> <p>Zistená dĺžka nečinnosti okresného súdu v pomere k celkovej dĺžke posudzovaného konania zakladá právomoc na vyslovenie porušenia základného práva</p>

	<p>sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené bolo.</u></p> <p><u>Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných prietahov.</u></p> <p><u>Sťažovateľovi priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 €.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	III. ÚS 21/2014
sudca spravodajca	Ján Auxt
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	10. decembra 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia namietali porušenie označených práv v dedičskom konaní na okresnom súde, ktoré začalo v roku 1998.
ratio decidendi	<p>1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín) je dodatočné prerokovanie dedičstva po poručiteľke, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Výklad a používanie právnej úpravy v dedičských veciach sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika ich postupu. Aj keď z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že považuje vec za skutkovo zložitejšiu, čo ústavný súd po preskúmaní spisu uznáva, ale na druhej strane žiadna skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť to, že za takmer 16 rokov nie je vo veci právoplatne rozhodnuté.</p> <p>2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v dedičskom konaní, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia boli od roku 2001 zastúpení v konaní K. J., ktorý však spočiatku nevyvíjal súčinnosť so súdnou komisárkou, podával síce sťažnosti proti jej postupu, ale prakticky sa nezúčastnil na 4 pojednávaniach a až po odpovedi na jeho sťažnosť proti súdnej komisárke z 24. júla 2007 z „notárskej komory“ K. J. začal svojej veci venovať adekvátne pozornosť a začal poskytovať notárke aj reálnu súčinnosť.</p> <p>Ostatní sťažovatelia si tiež v období roku 2006 nepreberali súdne zásielky. Teda v čase, keď sa okresný súd prostredníctvom súdnej komisárky snažil zistiť okruh majetku na pojednávaniach, nemal adekvátnu súčinnosť od sťažovateľov, čo ústavný súd zohľadnil pri určení výšky finančného zadost'učinenia.</p> <p>3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v označenom dedičskom konaní, bol postup samotného okresného súdu vrátane postupu notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve, keďže jeho úkony sú úkonmi súdu, ktorými je možné spôsobiť zbytočné prietahy v konaní. Ústavný súd poukazuje predovšetkým na to, že trvanie napadnutého konania (takmer 16 rokov) je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané. Podľa názoru ústavného súdu konanie, ktoré trvá tak neobyčajne dlho, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných prietahov.</u></p> <p><u>Sťažovateľom priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 1 000 €.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP	***

Spracovala: JUDr. Mgr. Gabriela Lacková

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad je zostavovaný z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.